

7138 1/2

"Lietuwa" z dnia 8/III. zastanawia się nad stosunkiem społeczeństwa litewskiego do uchwały Ligi Narodów w sprawie konferencji brukselskiej; zdaniem pisma Liga Narodów popełniła cały szereg niekonsekwencji: - wojska polskie pod wodzą gen. Zeligowskiego, zajmując Wilno, złamali umowę zawartą pomiędzy przedstawicielami Polski i Litwy w Suwałkach. Liga Narodów z Leonem Bourgois na czele ten krok polaków potępiła. Logiczna konsekwencja podobnego stanowiska byłoby zmuszenie gen. Zeligowskiego do ewakuacji nieprawnie zajętych terytoriów. Tymczasem Liga Narodów postanawia, że Polska i Litwa same powinny rozstrzygnąć swój spór na konferencji w Brukseli. A nim to nastąpi w Wilnie ma pozostać administracja polska i wojska gen. Zeligowskiego.

Zdaniem "Lietuwy" przez podobną decyzję Liga Narodów, która musi stać na straży prawa międzynarodowego usankcjonowała gwałcenie umów międzynarodowych.

"Lietuwa" uważa postanowienie Ligi Narodów w sprawie zaopatrzenia przez Litwę nasiona okolic Wilna za bardzo niesprawiedliwe, ponieważ rząd litewski nie będzie miał możliwości skontrolowania ich użytku. Polacy mając w swoim ręku administrację będą także mieli wszelkie udogodnienia do prowadzenia antylitewskiej propagandy, zaś litwini będą musieli ich za to żywić. Przecież "Straż kresowa" jest cywilną organizacją, a więc i ją też prawdopodobnie będziemy musieli żywić.

"Lietuwa" z dnia 4-go marca 1921 roku w art. pod tytułem "Naprzód czy z powrotem" uważa, że konferencja paryska nie usunęła zasadniczej przeszkody na załatwienie sporu polsko-litewskiego, nie zlikwidowała przedsięwzięcia gen. Zeligowskiego. Rząd litewski ze swej strony nie chce stwarzać żadnych przeszkód rozstrzygnięcia w drodze pokojowej kwestji wileńskiej, lecz dzieć gdy polacy już zupełnie oficjalnie przyznali się do "awantury" gen. Zeligowskiego, gdy ten "powstaniec" jeździ zupełnie otwarcie do Warszawy i konferuje z Piłsudskim, gdy rząd warszawski daje dyrektywy przy tworzeniu Tymczasowej Komisji Rządzącej "Litwy Środkowej" - rząd litewski musi stanowczo zażądać, żeby Polska dała pewne kompensaty, za straty poczynione państwu litewskiemu przez wojska gen. Zeligowskiego.

Przedewszystkiem musi być wprowadzona w życie suwalska umowa. Polacy muszą cofnąć się na linję Orany - Bastuny. Jest to pierwszy warunek, bez wypełnienia którego litwini nie mogą przystąpić do bezpośrednich pertraktacyj z nimi.

"Lietuwa" z dnia 9/III. w art. pod tytułem "Franko-polskie przy-
mierze" zastanawia się nad faktem zawarcia polsko-francuskiego przymi-
erza oraz wpływem tego na przebieg sporu polsko-litewskiego.

Dotychczas w zatargu o Wilno rząd francuski, jak i rządy innych państw
Entanty występował w roli bezstronnego sędziego. Teraz jednak gdy została
zawarta konwencja francusko-polska, gdzie obok innych spraw polityki
wschodniej został prawdopodobnie określony także stosunek do Litwy,
prawo francuzów do rozstrzygnięcia konfliktu polsko-litewskiego w cha-
rakterze bezstronnych sędziów, musi być zakwestjonowana. Pismo zapytuje:
czy gdyby konflikt gruzińsko-ermiański wypadło rozstrzygnąć Cziczerin-
owi, byłby on stroną trzecią czy tylko dwa i pół. Przykład ten może być
dziś w zupełności zastosowany do stanowiska Francji w sprawie zatargu
polsko-litewskiego. Przecież odłożenie na konferencjach paryskiej i
londyńskiej uznania Litwy de jure powszechnie zrozumiane jako wynik
wspólnej roboty francusko-polskiej. Pismo przypuszcza, że jeżeli Liga
Narodów nie potrafi rozstrzygnąć sporu o Wilno, sprawa ta przejdzie
wówczas na decyzję Antanty. Francja jednak nie będzie tu mogła wystąpić
w charakterze sędziego, bowiem jest już ona stroną zainteresowaną. Litwini
będą musieli stanowczo zażądać, aby konflikt polsko-litewski rozstrzygali
anglicy, włosi, japończycy, ale w żadnym wypadku nie francuzi.

W końcu artykułu "Lietuwa" wyraża nadzieję, że samym francuzem honor
nakaże wycofać się z tej sprawy.

"Lietuwa" 4/III.21. Prawda o porcie Kłajpedzkim.

Zdanie jakoby port Kłajpedzki był jedynym fortem litewskim i jedyną
drogą do morza jest fałszywe. - Port Kłajpeda ma duże wart, a doprowadzeni-
go do stanu takiego, aby wielkie statki mogły zeń korzystać, nie opłaci
się, gdyż daleko tańszy, a też i więcej korzystną rzeczą będzie dla Litwy
wprowadzić w życie projekt, który powstał jeszcze przed wojną, a mieno-
wicie: połączenie Niemna Dubissą i Wentą. Wówczas dałoby to możność od-
ciągnąć handel od Niemiec i polepszyłoby rozwój ekonomiczny Litwy.

Koszta w przeciągu krótkiego czasu byłyby spłacone temi zyskami,
jakięby Łotwa miała od urzeczywistnienia tego projektu. Ważne to do zro-
zumienia. Musimy to sobie przypomnieć i uprzytomnieć dziś - gdy mamy za-
miar przyłączyć kraj Kłajpedy.

"Lietuwa" 6/III.21. - Rozpatrując sprawę budżetu "Lietuwa" zada-
je pytanie skąd otrzymać pieniądze na pokrycie wydatków, które w tym ro-
ku mają być większe niż przychód. Rozpatruje kolejno projekta: 1/ Zaciąg-
nięcie pożyczki "jak robią to polacy" 2/ Podniesienie podatków; 3/ Wyda-
nie papierowych piehiedzy. Wszystkie te projekta odrzuca się, ponieważ jak

praktyka zeszłego roku wykazała monopol lnu jest jednym z najpo-
ważniejszych źródeł dochodu i uratował od finansowego kryzysu. Rów-
nież proponuje się i wprowadzenie monopolu na wódkę i przedmioty
zbytku jak: czekolada, tytoń, koniak. Otrzymana suma byłaby dość znacz-
na i wystarczająca na opłacenie wydatków.

"Lietuwa" 8/III. 1921 r. Konferencja w Talinie.

Przedstawiciele Litwy, Łotwy i Finlandji, którzy przyjechali do
Talina aby wziąć udział w uroczystościach z powodu uznania niepod-
ległości Estonji, mieli konferencję z Ministr. Spraw Zagr., gdzie roz-
ważana była kwestja Związku Bałtyckiego i inne sprawy z nim związane.

"Lietuwa" 8/III. 1921 r. Z Komitetu Obrony Krajowej.

Jak podaje "Lietuwa" prawie wszystkie gminy złożyły już "Pożycz-
kę wolności".

"Lietuwa" 8/III. 1921 r. "Lietuwa" podaje, iż "czas" w art.
"niedoszłe wybory" stawia pytanie, co będzie o ile plebiscyt w Wileń-
szczyźnie nie wypadnie na korzyść Polski, lub też plebiscytu wcale nie
będzie i kwestja zostanie rozstrzygnięta w myśl polityki angielskiej.
Prawdopodobnie sprawa wileńska, jak i sprawa Cieszyna będzie rozstrzyg-
nięta przez Radę Ambasadorów.

68-me posiedzenie Sejmu Ustawodawczego 3-marca.

Na posiedzeniu rozważa się kwestja etatów Ministerstwa Spraw Za-
granicznych. Etaty są opracowane na sposób państw zachodnich. Litewskie
Ministerstwo Spraw Zagranicznych dzieli się na cztery departamenty:

1/ Departament Spraw Ogólnych, 2/ Departament Spraw Wschodnich,
3/ Departament Spraw Zachodnich, 4/ Departament Spraw Centr. Europy.
Szef Departamentu jest odpowiedzialnym za pracę Departamentu i ma obe-
wiązek informowania swoich posłów zagranicą i nawiązywania stosunków
z posłami państw obcych. Na tymże posiedzeniu zostaje przyjętym pro-
jekt przymusowy asykuracji od ognia.

/-/ M. Kościółkowski
Mjr. i Szef Oddziału II

Za zgodność: *[Signature]*